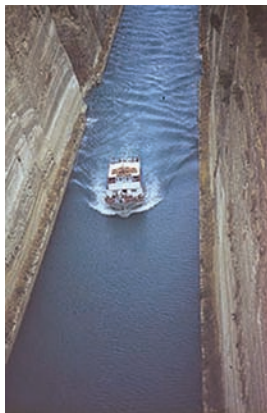

Wycieczka Oddziału Krakowskiego SEP do Grecji

Nasza 5-dniowa wycieczka do Grecji rozpoczęła się dnia 26 maja 2011 roku na lotnisku w Balicach. Po krótkim powitaniu, odprawie i po 2,5 godzinach lotu wylądowaliśmy w Atenach. Następnym etapem wycieczki była przepiękna nadmorska miejscowość uzdrowskowa Lutraki, leżąca nad Zatoką Koryncką. Lutraki określa się nie tylko mianem najstarszego kurortu w Grecji, ale również najstarszego turystycznego centrum świata.

Popołudniowy rejs statkiem pozwolił poznać nam uroki Kanału Korynckiego. Kanał Koryncki, przekopany w 1893 roku, spina nie tylko Peloponez z Grecją kontynentalną, ale łączy również Zatokę Koryncką i Sarońską. Dzięki niemu niektóre statki mogą zaoszczędzić 400 km podróży, którą musiałyby odbyć wokół Peloponezu. Jego szerokość sprawia, że jest on zbyt wąski dla nowoczesnych dużych jednostek. Kanał używany jest głównie przez statki turystyczne. Rocznie pokonuje go około 11 000 statków. Ponadto przez Kanał został przerzucony most kolejowy i 3 mosty samochodowe (w tym dwa podwójne - dwie dwupasmowe jezdnie).

Wymiary kanału

- długość: 6343 m
- szerokość: 24,6 m (na poziomie morza)
  - szerokość: 21 m (na dnie kanału)
- głębokość: 8 m (od lustra wody do dna)
- głębokość: 79 m (od lustra wody do góry - wysokość ścian)
  - kąt pochylenia ścian: 71-77 stopni

Pierwsze plany przekopania (a mówiąc dokładniej wykucia w skalistym podłożu) kanału w tym miejscu sięgają czasów VI w. p.n.e., a przypisuje się je Periandrowi. W roku 67 Neron nakazał kopanie kanału przez 6000 niewolników, z których większość stanowili żydowscy jeńcy z rzymskiej kolonii Judei. Podobno wbił on nawet pierwszą łopatę pod budowę. Jednak w tym samym roku Neron zmarł, a jego następca Galba zarzucił projekt, który wydał mu się zbyt kosztowny. Dopiero w latach 90. XIX wieku rozwój techniki umożliwił ukończenie prac. W roku 1881 budowy podjęto się francuskie przedsiębiorstwo, a w 1893 ukończył ją rząd grecki.

W następnym dniu wycieczki zatrzymaliśmy się na moście nad Kanałem Korynckim, aby podziwiać jego uroki z innej perspektywy, również ciekawej. Przejechaliśmy do Epidawros, gdzie znajduje się teatr antyczny, słynny z niezwyklej akustyki; jest to budowla, w której może zasiąść ponad 13 tysięcy widzów.

Kolejnym ważnym zabytkiem w tej części Hellady, które odwiedziliśmy były ruiny w Epidawros - święte miejsce, gdzie znajdowało się przed wiekami sanktuarium Asklepiosa. Starożytni wierzyli, że w Epidawros przyszedł na świat Asklepios-bóg medycyny, który oprócz tajemników wiedzy medycznej poznał tajemnicę wskrzeszenia zmarłych.

Następnie zwiedziliśmy Mykeny, muzeum, Bramę Lwów, cytadelę oraz Skarbiec Arteusa, zwany Grobem Agamemnona.

Według mitologii greckiej założycielem Myken był Perseusz. Ślady pierwotnego osadnictwa pochodzą z III tysiąclecia p.n.e. Znaczący rozwój miasta nastąpił w latach 1580-1100 p.n.e., gdy stało się ono głównym ośrodkiem tzw. kultury mykeńskiej, którą stworzyli osiadli na Peloponezie Achajowie. Najśłynniejszym wodzem Achajów był znany z *Iliady* Homera Agamemnon. Ok. 1200-1100 Mykeny zostały zniszczone przez Dorów. W okresie klasycznym (V-IV w. p.n.e.) pozostały w zależności od Argos. W okresie rzymskim (początek I w. p.n.e.) z dawnej stolicy Achajów pozostały już tylko ruiny.

Ślady grodu warownego z XIV-XIII w. p.n.e., zewnętrzne fortyfikacje stanowi mur obronny o łącznej długości ok. 900 m i grubości dochodzącej do 8-10 m. Od głównej bramy, zwanej Bramą Lwów, prowadzi droga do pałacu królewskiego położonego w najwyższej części akropolu. Na zewnątrz obwarowań znajdują się monumentalne grobowce szybowe oraz 9 grobowców kopułowych, zapewne władców Mykenów i ich najbliższych rodzin. Najstynniejsze z nich to tzw. grób Agamemnona. Prace wykopaliskowe na terenie Mykenów rozpoczął w 1874 r. H. Schliemann, słynny odkrywca Troi. Kontynuowane w XX w. doprowadziły m.in. do odkrycia archiwum ok. 80 tabliczek z tekstami zapisanymi tzw. pismem linearnym.

W piątym dniu naszej wycieczki zwiedzaliśmy Delfy, prastare miasto i świątynię grecką u stóp Parnasu, 13 km od Zatoki Korynckiej, na drodze z Termopilów na Peloponez. Obecnie Delfy to nazwa miejsca archeologicznego i nazwa gminy, 165 km od Aten. Istniały niewątpliwie już w epoce mykeńskiej, o czym świadczą liczne wykopaliska. Delfy większego znaczenia nie miały nigdy, całą sławę zawdzięczały wyroczni. Powoli powstał tu cały okręg kultu, gdyż niemal wszystkie państwa Grecji chciały tu na świętej ziemi Apollina mieć swoje świątynie. Ośrodkiem tego świętego okręgu była świątynia Apollina wniesiona ok. 600 r. p.n.e.. Po pożarze z 548 r. p.n.e. w latach ok. 525 – 505 r. p.n.e. świątynię odbudowano za pieniądze Alkmeonidów, przy wydatnej pomocy faraona Amazisa. W roku 373 p.n.e. ponownie zniszczona przez trzęsienie ziemi i pożar, została odbudowana przez Amfiklionów, nie odzyskując jednak dawnego znaczenia, jako miejsce pielgrzymek. W jednym z pomieszczeń świątyni stał stożkowaty blok marmuru, oznaczający środek ziemi, zwany Omphalos, czyli „pępek ziemi”, odnaleziony w roku 1915.

Największym poważaniem cieszyły się Delfy w archaicznej Grecji, kiedy kapłani delficki, przy pomocy swej wyroczni (w której zasiadała Pytia) kierowali całym niemal życiem Greków. Sława wyroczni wybiegała wtedy daleko za granicę Grecji. Zwracano się tu o radę i z Egiptu i z państw Azji Mniejszej (Krezus), przynosząc bogate dary. Sama Pytia zasiadała na trójnogu i w „narkotycznych” oparach przepowiadała przyszłość, odpowiadając heksametrem. Jej odpowiedzi były zawsze dwuznaczne, by nikt nie mógł podważyć jej autorytetu.

Współczesne Delfy leżą na zachód od stanowiska archeologicznego, dzięki czemu są popularnym miejscem, często odwiedzanym przez turystów. Miejscowość jest położona przy ważnej drodze, łączącej Amfissę z Iteą i Arachową. Znajdują się tam liczne hotele i hostele, jak również liczne tawerny, restauracje i bary. Główne uliczki są wąskie i przebiegają w jedną stronę.

W szóstym dniu zwiedziliśmy drugie co do wielkości miasto Grecji – Saloniki.

Saloniki (Tesaloniki) – miasto w północnej Grecji, nad Zatoką Salonicką (Morze Egejskie). Drugie co do wielkości (po Atenach) miasto Grecji. Jednolity zespół miejski składa się z wielu gmin, formalnie stanowiących oddzielne jednostki administracyjne. Centralna gmina o nazwie Thessaloniki liczy 385400 mieszkańców, a cały zespół urbanistyczny Salonik 1,084 mln mieszkańców. Saloniki to ośrodek administracyjny największego greckiego regionu Macedonia, nieoficjalnie, przez Greków nazywany współstolicą lub stolicą Macedonii. Prężne i z tradycjami centrum naukowo-akademickie, miejsce licznych kongresów i wystaw międzynarodowych, węzeł transbałkańskich autostrad. Do początków XX wieku Saloniki były wielonarodowościową metropolią, gdzie koegzystowały ze sobą liczne narody tej części Śródziemnomorza: Żydzi, Słowianie bałkańscy (Macedończycy i Bułgarzy), ludność grecko-prawosławna (Grecy i Arumuni), Turcy, Ormianie i wiele mniejszych.

Pretensje do Salonik i terenów aż po górę Olimp wysuwali politycy Bułgarii i Macedonii. Aktualnie, spór pomiędzy Grecją a Macedonią dotyczy nazwy północnego sąsiada Grecji oraz interpretacji historii. Zarówno Macedończycy-Słowianie, jak i Macedończycy-Grecy uważają się za spadkobierców Starożytnej Macedonii.

Biała Wieża wybudowana przy nabrzeżu przez otomańskiego sułtana Sulejmana Wspaniałego (1520-1566) uważana jest powszechnie za symbol miasta. Dawniej należała do fortyfikacji otaczających Saloniki. Obecnie znajduje się w niej Muzeum Kultury Bizantyńskiej. Szczyt wieży służy za dogodny punkt widokowy na miasto. W pobliżu Białej Wieży znajduje się pomnik Aleksandra Wielkiego.

Łuk i Mauzoleum Galeriusza stoją przy ulicy Dimitrios Gounarisa. Powszechnie znane są jako „Kamara” lub w przypadku Mauzoleum – jako Rotunda. Łuk został ustawiony między 298 a 299 r. n.e. dla uczczenia zwycięstwa tetrarchy

Galeriusza nad Sasanidzkimi Persami i zajęcia ich stolicy Ktezifonu w 298 roku. Łuk (obecnie zachowały się tylko jego resztki) był wykonany z czerwonego kamienia i bogato zdobiony. Mauzoleum zostało wybudowane około 304 roku. Miał tam być pochowany cesarz Galeriusz, lecz zginął w Persji. Mauzoleum zostało zamienione na kościół Św. Jerzego.

Kościół Św. Demetrios (V-VII w.) jest najważniejszym kościołem miasta, a sam święty jest jego patronem. Zabytek jest położony powyżej pozostałości po agorze i Rzymskim Forum. Posiada trzy boczne kaplice, znajduje się w nim muzeum, a także zespół podziemnych katakumb, wśród których znajduje się cela, w której więziono Św. Demetriusza.

W godzinach popołudniowych pojechaliśmy w kierunku Kalambaki, gdzie zatrzymaliśmy się na nocleg, aby w następnym dniu podziwiać kompleks bizantyjskich klasztorów (z X-XIV w), „zawieszonych w niebie”.

Metéora palczaste, szaroniebieskie skały zbudowane z warstw piaskowca i zlepieńca, położone na Równinie Tessalskiej (Grecja) między górami Koziaka i Antihasionu, w pobliżu miasteczka Kalambáka i gór Pindos. Ukształtowane przez naturę, stanowią pozostałość koryta rzeki wpadającej do prehistorycznego morza, które około dwudziestu pięciu milionów lat temu pokrywało teren obecnej równiny Tessalskiej. Powstały w wyniku połączonego działania sił erozyjnych wartkiej rzeki Piniós oraz ruchów tektonicznych, których rezultatem są liczne uskoki i szczeliny ciosowe.

Meteory zajmują obszar około 65 km², na którym wznoszą się 24 monumentalne ostańce skalne, należące do geologicznych atrakcji. Znajdujące się na nich zespoły klasztorne stanowią jedyną w swoim rodzaju atrakcję turystyczną, będącą pomnikiem światowego dziedzictwa kultury UNESCO.

Historia klasztorów na Meteorach sięga początków IX wieku, kiedy to pierwsi pustelnicy i mnisi asceci osiedlili się na tych skałach w licznych jaskiniach, szukając schronienia i samotnego kontaktu z Bogiem. Panująca cisza i niezwykłość tego miejsca sprzyjały medytacji i kontemplacji, co sprawiło, że skały te stały się miejscem kultu religijnego, gdzie z biegiem czasu powstawało coraz więcej monasterów. Pierwszy klasztor Metamorfozy (Duży Meteor) wzniesiony został na najwyższej skale z grupy Meteorów około roku 1336 przez mnicha Athanasisa. W latach 1387 - 1542 klasztor został odnowiony i rozbudowany przez kolejnych mieszkańców skały, mnicha Joasafa i Symeona. Kolejne klasztory powstawały w latach 1350 - 1566, między innymi w 1350 roku powstał klasztor Warlaam oraz klasztor Świętego Stefana, w 1380 roku klasztor Rusanu, w latach 1458-1476 zbudowany został klasztor Świętej Trójcy, a około roku 1510 klasztor Świętego Mikołaja Odpoczywającego. W okresie największego rozkwitu i świetności, przypadającym na czasy panowania sułtana Sulejmana Wspaniałego (1520 - 1566), funkcjonowało na skałach Meteorów aż 21 monasterów. Z upływem czasu, który

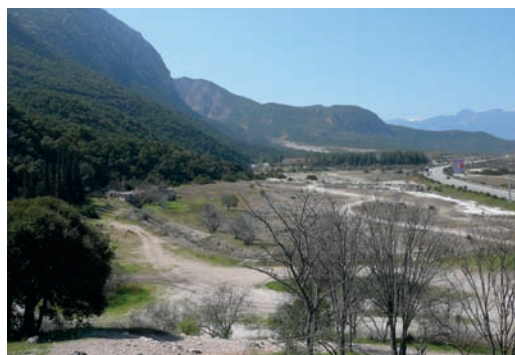
odcisnął swoje piętno na ich stanie oraz pod wpływem różnych czynników: ekonomicznych (utrata majątków ziemskich), kryzysu życia zakonnego, klasztory zaczęły ubożeć i chylić się ku upadkowi. Obecnie działa sześć klasztorów, z czego cztery są już wyłącznie muzeami i zabytkami historii narodowej (Metamorfozy, Warlaam, Rusanu, Świętego Mikołaja Odpoczywającego), a dwa pozostałe są nadal ośrodkami ascetycznego życia zakonnego (klasztor Świętej Trójcy i Świętego Stefana).

Światowy rozgłos i sława, jaka zaczęła towarzyszyć Meteorom, spowodowała, że w latach 70. XX wieku na Meteorach zaczęła rozwijać się intensywnie turystyka, która obecnie stanowi główne źródło utrzymania funkcjonujących klasztorów. Do zwiedzania udostępnione są cztery klasztory, trzy męskie i jeden żeński (Agios Stefanos). Można dostać się do nich po wykutych w skale (w 1920 r.) stopniach oraz mostach nad pełnymi grozy rozpadlinami skalnymi. Wcześniej turyści i pielgrzymi dostawali się na szczyt za pomocą przymocowanych do skały drabinek o długości 30 metrów lub wciągani byli do góry w sieci przymocowanej do konopnej liny nawijanej na kołowrót (obecnie tak dostarczane są towary). Jak głosi opowiadana przez przewodników legenda pewien podróżnik po wciągnięciu na górę, zadał pytanie, jak często wymieniany jest ten sznur, na co otrzymał odpowiedź, „Gdy dobry Bóg każe mu się przerwać”.

Wycieczka na Meteory pozostanie na zawsze niezapomnianym wspomnieniem i najlepszą pamiątką z podróży.

W godzinach popołudniowych wyjechaliśmy w kierunku Aten, przejeżdżając przez Termopile. Tam, podczas krótkiego postoju zobaczyliśmy pomnik Leonidasa oraz kurhan, w którym pochowano Spartan. Obecnie znajduje się tam kamienna tablica z napisem:

*„Przechodniu, powiedz Sparcie, tu leżym jej syny,
prawom jej do ostatniej posłuszni godziny.”*

W godzinach wieczornych przybyliśmy do Aten, ostatniego etapu naszej wycieczki. Po wieczornym zwiedzaniu Akropolu (indywidualnie), pełnym wrażeń i niespodzianek, udaliśmy się na spoczynek.

Uczestnicy wycieczki na Akropolu

Ateny ,Athina, – stolica i największe miasto Grecji. Jeden z najważniejszych ośrodków turystycznych Europy zabytkami kultury antycznej. Nominalnie Ateny to tylko centralna część metropolii, prawnie stanowiąca samodzielną gminę miejską o tej właśnie nazwie – liczy 796 tys. mieszkańców, zameldowanych tu na powierzchni 38,964 km² podzielonej na 7 dzielnic. Niemniej obszar metropolitalny Wielkich Aten, odpowiadający polskiemu znaczeniu słowa „miasto”, składa się z kilkunastu gmin, które zrosły się w jeden organizm miejski liczący 4,01 miliona mieszkańców (dane z roku 2004) i 411,717 km². Te dane nie obejmują osób zamieszkałych, lecz niezameldowanych w Atenach, gdyż zmiana meldunku nie jest dla Greka obowiązkowa i wystarcza rejestracja obywatela w miejscowości przechowywania rejestru urodzeń. Według danych Ministerstwa Oświaty, 38% dzieci szkolnych, uczących się w gminie „Ateny”, nie posiada greckich korzeni rodzinnych. Przyjmuje się, że Ateny zamieszkuje także ponad milion cudzoziemców, przeważnie niezameldowanych. Na podstawie nowego prawa imigracyjnego, dzieci cudzoziemców, urodzone w Grecji i uczęszczające do greckich szkół, od 2010 roku będą mogły ubiegać się o greckie obywatelstwo.

Za teren Aten ich mieszkańcy uznają całą, szczelnie zabudowaną równinę, rozciągającą się pomiędzy Zatoką Saronką Morza Egejskiego a czterema górami i częściowo także na ich zboczach. Są to wzgórza:

- Egaleo (wysokość 359 i 414 m n.p.m.) od południowego zachodu,
- Parnitha (1 423 m n.p.m.) od strony zachodu i północnego zachodu,
- Imittos (1 026 m n.p.m.) od wschodu,
- Pentelikon (1 108 m n.p.m.) od północy.

Przedmieścia, przelewające się już także poza te granice, w mowie potocznej uważane są jednak już za oddzielne miejscowości. Ateny zbudowano na twardym, lecz aktywnym sejsmicznie górotworze skał osadowych, przedzielonym trzema uskokiemi tektonicznymi, toteż od lat 30. XX wieku w budownictwie obowiązują technologie antysejsmiczne. Po ostatnim silnym trzęsieniu ziemi, które miało miejsce w 1999 r.,

przepisy te zaostrzono, obejmując nimi także remonty starszych budynków. Dodatkową przeszkodą geologiczną oraz pułapką prawną i ekonomiczną stanowią dla budownictwa powszechnie odkrywane w trakcie prac budowlanych fundamenty kolejnych, nieznanych wcześniej budowli starożytnych. Sąsiadujące z akropolem Wzgórze Muz oraz Pnyks w ogromnej części pokryte są śladami rozległego osadnictwa z okresu neolitu. Założkiem Aten historycznych była warownia z okresu mykeńskiego (połowa II tysiąclecia p.n.e.) na wzgórzu Akropolis; później wokół niego, na sąsiadujących wzgórzach powstało rozległe miasto z agorą, areopagiem (miejscem sądów), szeregiem świątyń i gmachów użyteczności publicznej. Akropolis przekształciło się w miejsce kultu (akropol ateński). W 480 roku p.n.e. miasto zniszczyli Persowie, odbudowę rozpoczął Temistokles od wzniesienia nowych murów. Szczególny rozkwit przypadł na panowanie Peryklesa (443-429 r. p.n.e.). Zmodernizowano wtedy Akropolis i połączono Ateny z Pireusem i z Faleronem tzw. Długimi Murami. Powstała w ten sposób obwarowana przestrzeń, w trójkącie, pomiędzy tymi miejscowościami; w razie wojny miała zapewnić ostonę ludności prowincji, mogąc pomieścić nawet do miliona osób. Zakładano, że zaopatrzenie zapewni obłożonym silna flota wojenna. Fortyfikacja pełniła swą funkcję w trakcie II wojny peloponeskiej. Stłoczenie dużej liczby ludności, bez odpowiedniego zabezpieczenia warunków sanitarnych, doprowadziło wtedy do wybuchu epidemii (431 r.p.n.e.).

W godzinach popołudniowych zwiedzaliśmy Akropol, Stare miasto i dzielnicę położoną u stóp Akropolu. Ten uroczy dzień, pełen wrażeń, zakończyliśmy w tawernie, gdzie spędziliśmy czas przy muzyce, folklorze greckim. Prosto z tawerny pojechaliśmy na lotnisko, skąd po krótkim locie przywitany nas „znajome kąty” lotniska Balice.

Wycieczka należała do bardzo udanych pod każdym względem, za co należą się podziękowania organizatorom: Zarządowi Oddziału Krakowskiego SEP, Biuru Podróży „Koltur”, opiekunowi grupy Jakubowi Latuszkiewicz i wszystkim Uczestnikom - za wspianą atmosferę.